

Suomen lintuasemien toiminta vuonna 2000

Mikko Ojanen (toim.)

Pitkän tauon jälkeen on vihdoin saatu koottua katsaus Suomen lintuasemien toiminnasta. Eri syistä johtuen tällä kertaa ei kuitenkaan saatu katsauksia kaikilta toimivilta asemilta. Jatkossa raportointi on toivottavasti tässä suhteessa kattavampaa.

Kuten aikaisemminkin, asemien toiminta on ollut vaihtelevaa. Vapaaehtois-toiminta näkyy siinä, että yksittäisen aseman aktiivisuus voi vaihdella huomattavasti vuosien välillä. Toinen asemien toiminnan ominaispiirre on, että toimintamuodot ovat yksilöllisiä, suurestikin toisistaan poikkeavia.

Lintuasemien toiminnan merkittävydestä on aiempina vuosina taitettu peistä. Tämän katsauksen raportit osoittavat, että toiminta on ollut hyödyllistä. Tulokset kertovat linnustossamme tapahtuvista hitaista muutoksista. Olkoonpa yksittäisen lintuaseman toimintatapa näkyvän muuton

seuranta, verkkorengastusta tai tietyn alueen linnuston laskentaa, niin pitkän sarjan tulokset ovat aina erittäin arvokasta aineistoa, ei ainoastaan mielihyvänä havainnoitsijoille, vaan myös tuloksina eri tason ympäristöpäättäjille.

Vuonna 2000 Hangon, Jurmon ja Rönnskärin lintuasemat olivat varsin aktiivisia. Muilla katsauksessa mukana olevilla asemilla miehityskausi oli enemmän tai vähemmän katkonainen. Vaelluslintujen seurannassa ovat lintuasemat perinteisesti olleet avainasemassa. Vuoden vaeltaja oli epäilemättä pyrstötiainen. Sen vaellus oli Etelä-Suomessa ennätysmäinen. Puukiipijä ja talitiainen olivat myös runsaslukuisesti liikkeellä. Myös tunturipöllöjä tavattiin aika monella paikalla. Muut vaeltajat olivat liikkeellä suhteellisen vaatimattomin joukoin.

Näkyvän muuton havainnointi antaa hienoja tuloksia, mikäli havainnointisarjat saadaan pysytettyä ehyinä ja pitkäaikaisi-

na. Peltosirkusta on tässä katsauksessa kaksikin mittavaa havainnointisarjaa, joista näkyy selvästi lajin väheneminen. Peltosirkkuhan on BirdLifen vuoden 2001 kohdelajina, joten tässä on siis pohjaa havaintojen keruutyölle.

Tankar ja Rönnskär ovat huolehtineet jo vuosien ajan saaristolintujen seurannasta. Työn tuloksista kertovat hienot seurannatarjat muutamista lajeista.

Uusi asemavuosi 2001 on jo käynnistynyt. Ilmoittautukaa toki mukaan toimintaan!

Kirjoittajan osoite / Author's address

Ampuhaukantie 7 A 9
FIN- 90250 Oulu

e-mail: Mikko.ojanen@utu.fi
puh. (08) 337 982

Käytetyt lyhenteet: ks. s. 110.

Tauvo

Mikko Ojanen & Matti Tynjälä

Tauvon 36. toimintavuosi oli varsin hiljainen. Keväällä oli muutonhavainnointia vain huhtikuun kahtena viimeisenä päivänä. Touko-kesäkuun vaihteessa oli kahden viikon rengastusjakso. Kesäkikesällä ja syksyllä asemalla käytiin muutamana viikonloppuna joko havainnoimassa tai rengastamassa.

Toimintapäivien lukumäärä oli 36, toiminnasta vastasivat pääasiassa Matti ja Annikki Tynjälä sekä Mikko ja Liisa Ojanen. Toimintapäivien pitkäaikainen keskiarvo on ollut 140 päivän kieppeillä.

Vuoden 2000 rengastussumma jäi 1 627 lintuun. Kolme rengastuksen kärkilajia olivat pajulintu (785), urpiainen (256) ja lehtokerttu (117). Mielenkiintoisimmat rengastuslajit olivat viita- ja rytikerttunen sekä pikkusirkku (jokaista 1 yks.), jotka Tauvon korkeudella ovat pikkuharvinaisuuksia. Käenpiika, pikkulepinkäinen ja tiltaltti ovat lajeja, joiden kannat ovat taantuneet huomattavasti 1990-luvulla. Nyt näiden lajien rengastusmäärät olivat aavistuksen nousussa huolimatta lyhyestä rengastusjaksosta. Lajien aallonpohja on ilmeisesti

joko tasaantunut tai kannat saattavat jopa olla pienoisessa kasvussa.

Kontrolleja pääasiassa asemalla rengastetuista linnuista saatiin 94 kappaletta. Niiden suhteellinen osuus (6 %) jäi alhaiseksi johtuen osin rengastuksen viikonloppuluonteesta. Kontrolleista oli 79 lyhyen ajan levähtäjiä (minimi 1 vrk) tai saman kesän paikallisia pesiviä. Yhdeksän kontrolloiduista linnuista oli rengastettu Tauvossa aikaisempina vuosina. Kuusi linnuista oli rengastettu muualla Suomessa: kolme ruokokerttusta Limingassa, pajulintu Porissa, kirjosieppo sekä helmipöllö Kokkolassa. Kesäkuussa saatiin lisäksi kaksi ulkomaista löytöä, tiltaltti Ruotsista ja pajulintu Puolasta. Tiltaltti saatiin verkosta vielä 15.10.; havainto on aseman kolmanneksi myöhäisin (myöhäisimmät 17.10. 1996 ja 27.10 1995).

Kaulushaikaroita puuppaili Tauvossa kaksikin, toinen Säikällä ja toinen Ulkonokan äärellä. Tauvossa on havaittu vuodesta 1993 lähtien paikallisena yksi tai kaksi kaulushaikarakoirasta. Laji on runsastunut muuallakin Suomessa ja vuoden 2000

esiintymiskuva tukee näitä runsastumistietoja. Mustatiira hätäili toista viikkoa Ulkonokalla tiirojen joukossa, tosin vain yksi yksilö näkyi kerrallaan. Havainto on ensimmäinen reviiiriä pitävästä linnusta. Aikaisemmilta vuosilta on useita havaintoja, enimmillään viisi yksilöä (poikue?) hetken paikallisena Merikylänlahdella (1991). Viiriäinen piipahti parina yönä aseman lähistöllä, muutaman viime vuoden tapaan.

Kesäkuusten lepäilevien joutsenten määrä nousi kesäkuun puolellassa Merikylänlahdella yli 150:n. Nuorten pesimättömien lintujen määrä tuntuu olevan tasaisessa nousussa Hailuodon - Limingarlahden - Siikajoen alueella. Tämä sopii hyvin lajin tasaisesti jatkuvaan yleistymiskuvaan. Laji asettuu uusille paikoille, joilla pesimättömät nuoret linnut viettävät alkukesän. Kuvassa 1 näkyy paikallisten, kesäkuussa tavattujen joutsenten runsastuminen 1990-luvulta. Myös havainnot merimetsosta ovat runsastuneet ilmentäen sekä Ruijan rannoille matkaavan että Suomessa pesintäänsä aloittelevan kannan kasvua.

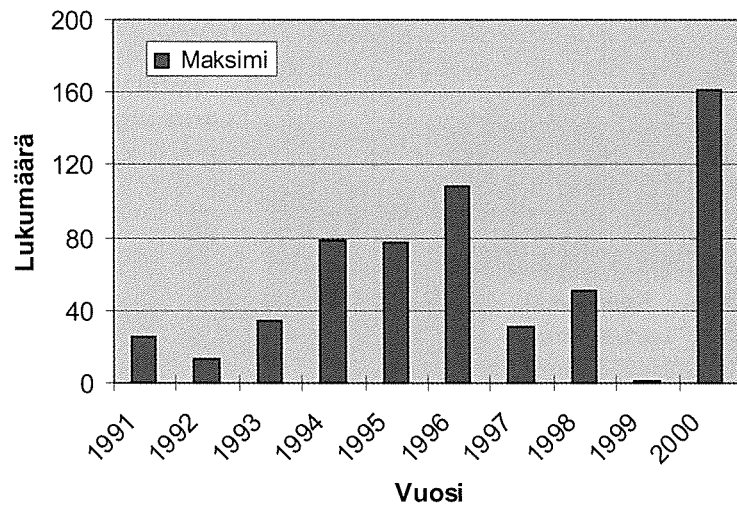
Myös harmaahaikara valloittaa Suomea pikkuhiljaa; näitä tavattiin Ulkonokan ääreltä 30.7. 11 yksilöä. Aikaisempi lajin päiväennätys liki nelinkertaistui.

Ilmaston lämpiämisen pitäisi näkyä lintuasemien tuloksissa varhaisempina muuttohavaintoina, lisääntyvänä viivyttelijöiden lukumääränä, sekä eteläisten lajien runsastumisena. Joihinkin näistä kysymyksistä voi saada lisätietoa viikonloppukäynteihin perustuvan aineiston pohjalta, jos (kuten Tavon tapauksessa) arviointi perustuu pitkäaikaiseen, hyvin koottuun havaintosarjaan.

Kirjoittajien osoitteet / Authors' addresses

MO: e-mail: mikko.ojanen@utu.fi
puh. 0400 725 135

MT: e-mail: matti.tynjala@oulu.fi
puh. 0400 267 391

Kuva 1. Paikallisten joutsenten lukumäärä Tavossa 1991–2000.

Fig. 1. The maximum numbers of local Whooper Swans (*Cygnus cygnus*) at Tavoo in 1991–2000.

Tankar

Harri Hongell

Kokkolan edustalla sijaitseva Tankarin lintuasema aloitti toimintansa 1972. Lintuasemasaari sijaitsee noin 12 km Kokkolan Ykspihlajan satamasta luoteeseen. Saaren erikoisuutena on 20-keilainen Suomen valovoimaisin majakka, joka kerää erityisesti syysmuuttajia ympärilleen sumuisina ja sateisina öinä. Saari on kooltaan vain 24 ha ja Kokkolan–Pietarsaaren välisen saariston pohjoisin saari.

Tankarin lintuaseman päätoimintamuotoina ovat lintujen verkko- ja pesäpoikasrengastus sekä pääsaaren ja läheisen Lillgrundin luodon pesimälinnuston laskennat. Rengastuksen yhteydessä on tehty biometrisiä mittauksia ja kerätty lintukärsiä tutkimuksia varten yhteistyössä Oulun yliopiston kanssa. Lintujen näkyvää muuttoa on seurattu kevään ja syksyyn. Syksyisin on lisäksi erikseen seurattu sopivina öinä lintujen yömuuttoa majakan valloissa.

Vuonna 2000 kertyi 68 miehitysvuorokautta. Päämiehittäjät olivat Juhani Hannila ja Harri Hongell (14 vrk), Hannu Tikkanen (10), Christer Nyman (9) ja Marko Pohjoismäki (8). Toiminta keskittyi kesällä linnustolaskentoihin ja pesäpoikasten rengastukseen sekä syys-lokakuun taitteessa verkkorengastukseen ja yömuuton seurantaan.

Vuoden 10–12 vakioverkolla pyydystetty rengastussaalista ja pesäpoikasrengastukset olivat yhteensä 2931 lintua (51 lajia). Tulos oli selvästi yli lintuaseman pitkäaikaiskeskiarvon, vaikka asemalla oli puutteellinen miehitys rengastusaikaan. Parhaita rengastuspäiviä olivat 28.9. (327 rengastusta), 26.9. (277), 7.10. (261), 5.10. (228) ja 8.10. (157). Kolme runsainta rengastuslajia olivat: hippiäinen (1 684 yks.), pyrstötiäinen (214) ja urpiäinen (153). Muita mie-

lenkiintoisia rengastuslajeja olivat taigauunilintu (2), varpuspöllö (1), pikkutikka (1), satakieli (1), lapinharakka (1) ja tundraurpiäinen (1).

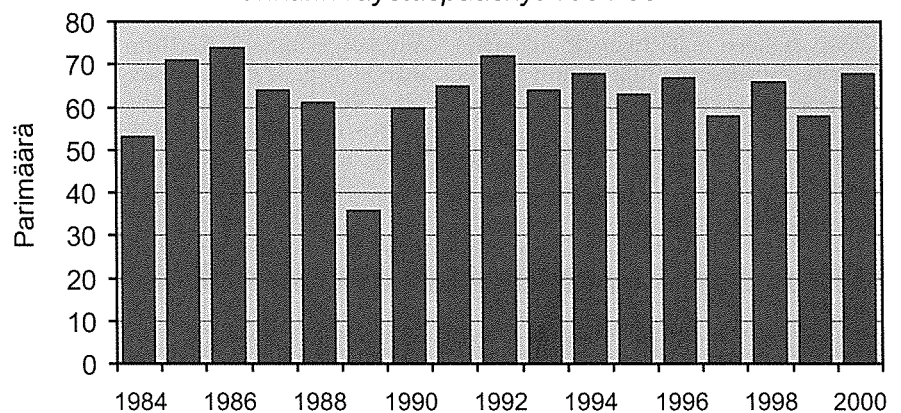
Syksyllä Tankarissa kontrolloitiin Keski-Suomessa, Juupajoella 3½ vuotta aiemmin pesäpoikasena rengastettu helmipöllö. Lintu oli lentänyt 259 km päähän pesäkolostaan. Läheisellä Lillgrundin saarella pesäpoikasena merkitty selkälökki löytyi kuolleena 12 vuotta myöhemmin naapurisaarelta Bergbädanilta. Vain pari kuukautta ehti puolestaan olla matkalla Lillgrundilla kesällä 2000 rengastettu harmaalokin poikanen, joka tavattiin kuolleena 104 km päästä Raahesta 6.9.2000.

Lintuhavaintojen mielenkiintoisimmasta päästä olivat hiiripöllö (25.3. Kallskärissä 1 yks.), satakieli (5.7. 1 r), allihaahka (5. ja 8.7. n 1p., 6.8. 4+2 np p. ja 8.8. 4 np.

Karikolla), muuttohaukka (16.9. 1-kv m W), pulmussirri (16.9. 2m), tundrahanhi (20.9. 2m), taigauunilintu (20.9. 1 r, 21.9. 1 p Lehdossa ja 6.10. 1 r), isokirvinen (28.9. 1m SW ja 10.10. 1p), varpuspöllö (29.9. 1 r), pikkukurppunen (1.10. 2p) ja sokerina pohjalla sinipyrstö (10.10. 1np p).

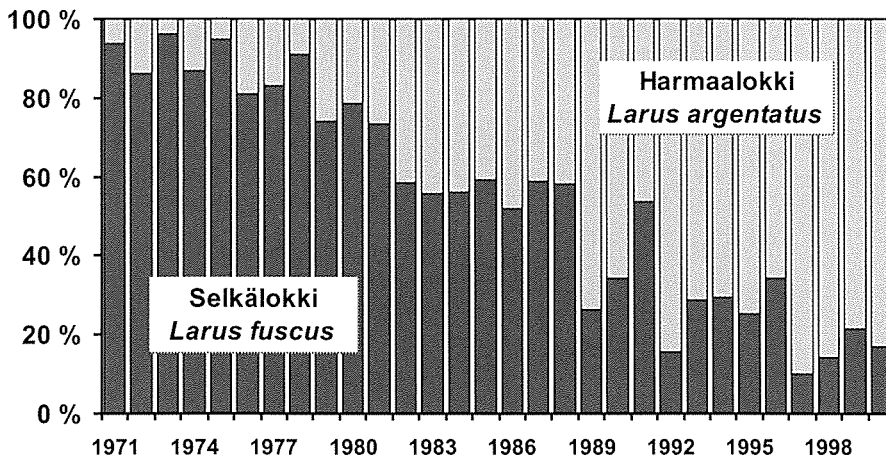
Tankarin majakkasaarella pesi vuonna 2000 kaikkiaan 289 lintuparia (=saaren uusi pesijäennätys) ja 39 lajia. Saaren runsaslukuisin pesijä oli räystäspääsky (68 paria, kuva 2), seuraavina olivat lapintiira (37), kalalokki (36), västäräkki (17) ja niittikirvinen (15). Lillgrundin pesimälinnuston laskennassa tavattiin yhteensä 110 lintuparia ja 14 lajia. Luodon erikoisimmat pesijät 2000 olivat: kanadanhanhi ja räyskä. Luodon selkälökkikanta on joutunut ahtaalle harmaalokin kanssa (kuva 3).

Tankarin räystäspääskyt 1984–99

Kuva 2. Tankarin saarella pesivien räystäspääskyjen (*Delichon urbica*) parimäärä vuosina 1984–2000.

Fig. 2. The numbers of breeding House Martins (*Delichon urbica*) at Tankar in 1984–2000.

Kuva 3. Selkä- ja harmaalokin osuuden muutos lокkien pesimäkannassa Lillgrundilla vuosina 1971–2000.

Fig. 3. The change in the proportions of the Lesser Black-backed Gull (*Larus fuscus*) and the Herring Gull (*L. argentatus*) in the breeding colony at Lillgrund in 1971–2000.

Valassaaret

Jan Hägg

Valassaarten asema oli vuonna 2000 miehityksellä yhteensä 87 vuorokautta. Pisin miehitysjakso oli kesällä (25.5.–29.6.), jolloin inventoitiin Valassaarten alueella pesivä linnusto. Päämiehittäjät olivat Jan Hägg (44 vrk), Tuija Warén (20 vrk) ja Antti Pesola (16 vrk). Vuoden mittaan asemalla vieraili 24 henkilöä.

Kevät

Kevätkausi käynnistyi vasta 19.4. kuuden päivän jaksolla, minkä jälkeen muutaman päivän tauon jälkeen havainnoitiin vielä aikavälillä 28.4.–7.5. Tämän jälkeen seurasi yli kahden viikon tauko. Muutonseuranta oli vielä 25.–31.5. Kevään miehityksen katkonaisuuden vuoksi muuton kulusta ei saatu kovin hyvää käsitystä.

Kuikkalintujen kevään summa, 771 kuikkaa, kaakkuria tai määrittämätöntä kuikkalintua (57/155/559) jäi alhaiseksi heikon miehityksen vuoksi. Muuttavia pilkkasiipiä havaittiin 590, mustalintuja 1 253 ja lajilleen määrittämättömiä sukulaislajeja (mustalintu/pilkkasiipi) 2 765. Luvut eivät ole vertailukelpoisia edellisten vuosien summien kanssa.

Kevään piekanojen summa jäi alhaiseksi (295 +2 sp.). Paikallisena havaittiin lisäksi muutama yksilö. Paras päiväsumma (22.4.) oli 124m ja 2p. Mahdollisesti piekanojen päämuutto oli tapahtunut jo ennen miehityksen alkamista eli nyt havaittiin vain muuton jälkihuippu. Myös kurjen kevään summa jäi alhaiseksi (191). Merikihuja summattiin 10 muuttavaa. Yksinäinen tunturikihu havaittiin 19.6. paikallisena. Ruokkien muuttosumma nousi huolimatta katkonaisesta miehityksestä 411 yksilöön. Parhaat päivät olivat 29.4. (107m) ja 30.4. (141m).

Harvalukuisemmista lajeista mainittakoon jääkuikka (4.5. 1m ja 26.5. 1 jp N) sekä määrittämätön jääkuikkalaji (25.5. 1 N). Harmaahaikaroiita havaittiin neljä (29.4. 3m N ja 6.6. 1m). Korpimetso oleskeli paikallisena tammi–kesäkuun ajan. Avosetista saatiin Valassaarille toinen havainto (7.5. 1m W; edellinen 16.5.85). Turturikyyhky soi 31.5. Ebbskärillä. Naaraspuukuinen mustaleppälintu tavattiin 23.4. Ebbskärillä, lintuasemalla. Sepelrastaasta saatiin 19.–30.4. yhteensä 17 havaintoa 10–20 yksilöstä; yksi laulava koiras havaittiin vielä 31.5.–5.6. Yksinäinen paikallinen pikkuvarpunen tavattiin 20.4. ja 23.4.

Kesä

Pisin yhtäjaksoinen miehitys oli kesällä (25.5.–29.6.), jolloin Valassaarten luonnonsuojelualueen pesimälinnusto inventoitiin kokonaisuudessaan (inventointijakso 27.5.–29.6.).

Allihaahka havaittiin kolmesti (9.6. a6 np Skötgrynnan, 27.6. a10 np Yttre Oxgrynnan ja 29.6. /1p). Turkinpöytäkyhky tavattiin 21.6. Ebbskärillä, merivartioasemalla (1Ä) ja 25.6. lintuasemalla (1Ä). Runsaana kaikkialla tavattu ruiskäärä soi 17.6. ja 25.6. Viggisbådan – Syndersgrundin alueella. Tämä on vasta Valassaarten kolmas havainto (edelliset 10.–18.6.1968 ja 28.6.–7.7.1974). Satakielellä oli yhteensä kolme reviiä. Kova yllätys oli kenttäkerttunen, joka oleskeli 28.6.–16.7. Ebbskärissä, ns. asemaruovikossa. Se on Valassaarten 269. lintulaji! RK on hyväksynyt havainnon. Luhtakerttuskoiras piti reviiä majakan lehdossa Storskärillä (30.5. 1Ä, 14.–28.6. 1 p). Saarella oli myös rytikerttusen ja kultarinnan reviiä.

Lintujen yöllistä majakkamuuttoa seurattiin syys–lokakuussa 12 yönä yhteensä lähes kahdeksan ja puoli tuntia. Yömuuttajia havaittiin yhteensä 6 191 yks. (13 lajia). Yömuuttosyysky näytti siten vain kohtalaiselta, ehkä osittain heikosta miehityksestä johtuen. Parhaana muuttoyönä (6.10.) tavattiin suurin osa kaikista yömuuttajista eli 3 065 lintua. Tuolloin havaittiin taivaalta mm. taivaanvuohi, pari kapustarintaa, västäräkki, puukiipijä, yli 1 500 punakylkirastasta ja viisi mustarastasta. Huomattavia yksittäisiä lintumääriä edustivat 28.9. tavatut 800 hippiäistä, kuusi niittykirvistä ja 12 punarintaa sekä 7.10. havaitut liki 300 hippiäistä. Uusina yömuuttolajeina havaittiin 4.10. hamaalokki ja peukaloinen.

Kirjoittajan osoite/ Authors address

e-mail: harri.hongell@vyh.fi
puh. (06) 8314 903

Syksy

Syyskausi oli edellisen vuoden tapaan lyhyt, mistä syystä myös havaintomäärät jäivät varsin alhaisiksi. Syyskaudella miehitystä oli vain syyskuun puolivälistä lokakuun alkuun (18.9.–2.10.), minkä jälkeen asemalla oli toimintaa vain kahden lyhyen jakson ajan (6.–10.10. ja 18.–19.10.).

Syksyn ainoa kurkihavainto tehtiin 25.9. (6 p, 10 m SE). Paikallisten räkättirastaiden summat nousivat jo lokakuulla muutamiin satoihin (esim. 6.10. ja 7.10. 300 p, 9.10. n. 150 p). Myös punakylkirastaiden määrät kasvoivat lokakuun alussa samaan suuruusluokkaan (esim. 30.9. 150 p, 6.10. n. 400 p ja 7.10. 200 p).

Helmipöllösaalis oli pieni, vain 54 yksilöä (53 rengastettua ja 1 kontrolli). Paras päivä oli 26.9. (12r). Huomattavaa oli nuorten lintujen vähyys (18.9 %, 10 yks.). Varpuspöllö rengastettiin 19.9.; havainto on vasta Valassaarten kahdeksas. Syksyn vaeltajan, pyrstötiäisen ensimmäiset yksilöt tavattiin Valassaarilla 26.9. (5 p) ja seuraavana päivänä lintuja nähtiin jo enemmän (n. 40 p). Lokakuun alussa määrät kasvoivat ja ennen miehityskatkosta tavattiin 7.10. 100 p ja 9.10. n. 150 p. Syksyn summa jäi vaatimattomaksi (371 yks.). Kuusitiäisellä ei ollut vaellusta, syksyltä on vain yksi havainto (28.9. 1 p). Sinitiaisia sen sijaan oli kohtalaisesti: syksyn aikana havaittiin ehkä noin 600–650 vaeltajaa. Vaellus vaikutti edellisvuotista voimakkaammalta. Talitiäisen vaellus oli myös selvästi edellisvuotista voimakkaampaa. Määrät kohosivat syyskuun viimeisinä päivinä (esim. 27.9. 100 p ja 1.10. n. 200 p). Syksyn summa lienee n. 500–800 havaittua yksilöä. Saaren melko runsas talitiäiskanta vaikeuttaa vaeltajamäärien arviointia. Hömötiäisellä

ei havaittu vaellusta. Syksyn havainnoissa (1–5 p/ muutamana päivänä) lienee kyse saarten omasta pesimäkannasta.

Jääkuikka tavattiin 1.10. (1 m). Harmaahaikara oleskeli paikallisena 19.–25.9. ja nuori maakotka tavattiin 27.9. Sarvipöllö

rengastettiin 21.9. (edellinen havainto lajista on syksyltä 1996).

Tervetuloa havainnoimaan tai rengastamaan asemalle. Ota yhteys asemavastavaan Gunnar Stara, Lannäsvägen 12, 67100

Kokkola, puh. (06) 724 7527, e-mail: gunnar.stara@multi.fi.

Kirjoittajan osoite/ *Authors address*

Sairaalakatu 6, as.4
FIN-68600 Jakobstad
puh. 050 526 0952

Säppi

Asko Eriksson

Säpin lintuaseman 42. toimintavuosi jäi varsin vaatimattomaksi. Miehitysvuorokausia kertyikin vain 76, jotka painottuivat syksylle elokuun alkuun ja loppuun sekä lokakuuhun. Aseman miehittäjänä urakoi jälleen Juha Sjöholm, joka myös rengasti valtaosan linnuista.

Keväällä asemalle tehtiin vain muutama lyhyt käynti. Keski- ja loppukesän huonon miehitystilanteen vuoksi kahlaajapyynti jäi hyvin vaatimattomaksi. Pikku-lintujen muutonseurantaa ja verkkopyyntiä päästiin onneksi hiukan harjoittamaan elokuussa ja lokakuussa. Lokakuun vaelluslintupäivät korvasivat hiukan alkusyksyn miehityspuutteita ja myös rengastuksia tuli mukavasti. Syksyn lintuja Säpissä olivat vaelluslinnuista pyrstötiainen ja puukiiپیjä sekä muuttolinnuista hippiaiainen ja hieman yllättäen peukaloinen. Valittavasti syyskuun miehityskatkon takia muuton kuva jäi hyvin puutteelliseksi ja myös rengastus kärsi pahasti seurantaa ajatellen.

Kevät ja kesä

Kevään yksittäisistä lintuhavainnoista mainittakoon kyhmyhaahka (22.4.), sepelrastas (22.4. ja 23.4.) sekä mustaleppälintu (30.4.). Kesällä idänuunilintu havaittiin vain kerran 19.7., ehkä huonosta miehityksestä johtuen. Nuolihaukka pesi saarella jälleen saaden kaksi poikasta. Räystäspääsky on puolestaan katoamassa Säpin pesimälinnustosta ja yksi syy siihen saattaa olla juuri nuolihaukka.

Syksy

Alkusyksyn havainnoista mainittakoon pikku-uikku (10.8.), etelänkiisla (8.8.), mustaleppälintu (3.8.) ja sinirinta (8.–9.8.). Elokuussa Säpissä liikuskelii 1–2 pikkutikkaa, jotka ovat saattaneet viettää saareissa koko kesän. Syksyn vaeltajien lisäksi Säpin lokuisessa lintumaailmassa herättivät huomiota kuun puolivälissä saareen tupsahtaneet kolme taigakirvistä, joista kaksi saatiin rengastettua. Muista itäisistä harvinaisuuksista nähtiin myös isokirvinen ja kaksi hippiaisuunilintua. Määrittämätön jääkuikka havaittiin kerran. Sepel- ja valkoposkihan-

hista tehtiin muutama havainto, pikkujoutsen havaittiin kerran. Säpin toinen luhtakana eksi rengastajan polulle 14.10. ja 23.10. muutti kaksi Säpissä harvoin nähtyä maakotkaa. Viiksitimaleista tehtiin kaksi parvi-havaintoa (24.10. 21 ja 26.10. 24 yks.). Syksyn kummallisuuksia oli 16.10. saaren pohjoiskärjessä havaittu kehrääjä!

Vuoden rengastussumma nousi hyvän lokakuun kolmen viikon pyyntijakson ansiosta 4 346 yksilöön. Hippiäisiä merkittiin eniten (1 841 yks.), seuraavina pyrstötiainen (1 200) ja puukiiپیjä (393). Peukaloisia rengastettiin kohtalaisesti (51). Miinuspuolelta mainittakoon pikkurastaiden, laulurastaan (10) ja punakylkirastaan (14) huono rengastustulos.

Asemanhoitajana toimii kirjoittaja, johon voi ottaa yhteyttä, jos haluaa Säppiin miehittäjäksi tai rengastajaksi.

Kirjoittajan osoite/ *Authors address*

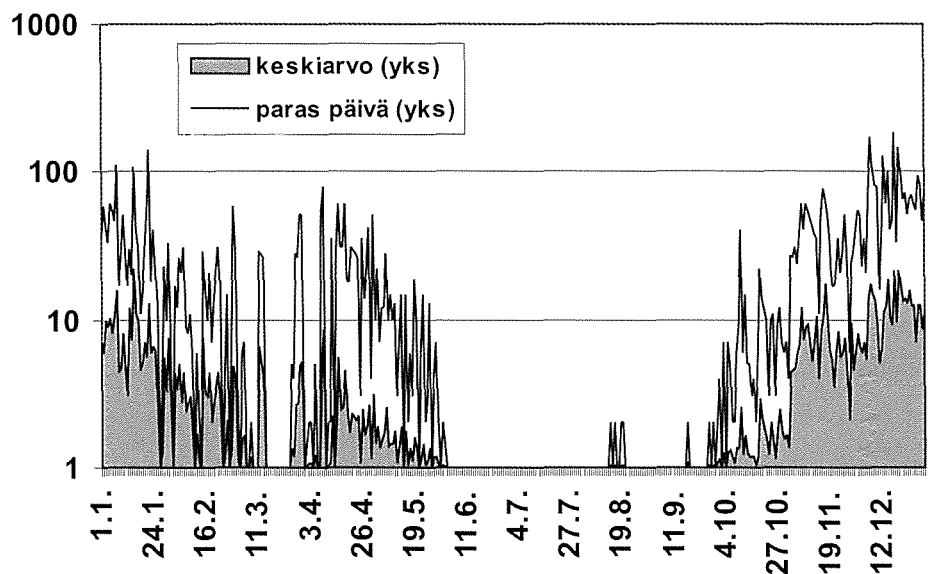
Kotitie 1
FIN-28800 Pori
e-mail: asko.eriksson@pp.inet.fi

Jurmon lintuasema

Mikael Nordström & Kalle Rainio

Turun lintutieteellisen yhdistyksen (TLY) Korppoon Jurmon lintuaseman 38. toimintavuosi oli monellakin tapaa merkityksellinen: uusi asemarakennus eteni toivotulla tavalla, miehitysakiviteetti oli pitkästä ajasta hyvä ja pesimälinnuston osalta mennyt vuosi oli varsin mielenkiintoinen. Kesäkuun 14. 2001 tulee kuluneeksi 40 vuotta siitä, kun Osmo Kivivuori, Ismo Lahtonen ja Timo Nurmi "löysivät" Jurmon ja päättivät perustaa saarelle lintuaseman.

Jurmon uusi lintuasema pystytettiin huhtikuussa ja rakennustyömaalla riittikin hommia koko loppuvuodeksi. Uuden aseman tiloihin muutetaan alkusyksyllä 2001. Tilojen huomattavan parantumisen (mm. kaksi makuuhuonetta ja sauna) myötä pidempiaikainenkin miehitys on tulevaisuudessa mahdollista. Miehitysvuorokausien valossa vuosi 2000 oli eräs kymmenen viime vuoden parhaista: asema oli miehitetty 221 päivänä ja miehittäjiä oli yhteensä 101 (pitkäaikaisimpina Jari Helstola 59 vrk, Jyrki Normaja 34 vrk ja Niina Laine 26 vrk).

Kuva 4. Koska kannattaa lähteä Jurmoon merisirrin toivossa? Lajin esiintyminen vuosina 1962–1998. Yhtenäinen viiva osoittaa maksimimäärän ja harmaa alue keskiarvon yksilöitä/päivä. Asteikko on logaritminen. Lähde: Turun Lintutieteellinen Yhdistys r.y.: Jurmon lintuaseman havaintoarkisto 1962–2000.

Fig. 4. The annual distribution of observations of the Purple Sandpiper (*Calidris maritima*) at Jurmo in 1962–1998.

Miehitys jakautui neljännesvuosittain seuraavasti: tammi-maaliskuu 53, huhti-kesäkuu 64, heinä-syyskuu 47 ja loka-joulukuu 57 vuorokautta. Asemalla vieraili TLY:n omien jäsenten lisäksi useita harrastajia myös muista paikallisyhdistyksistä. Havainnointi- ja rengastustoiminta jatkui perinteisin menetelmin. Vakioitu verkkorengastus tapahtui 12 verkolla saaren männikössä, lisäksi lisäverkoille oli paikat lepikossa. Rengastuspäiviä kertyi vaatimattomasti 47, joista verkkorengastuspäiviä 33, ja rengastuksia oli yhteensä 2 685. Runsaimpia rengastuslajeja olivat punarinta (676), hippiaäinen (585), pajulintu (139) ja laulurastas (134). Havainnoijat kiersivät kerran päivässä kaksi vakioitua reittiä, joilta laskettiin paikalliset linnut. Muuttoaikoina aamumuuttoa seurattiin kahden vakiotunnin ajan.

Talvi

Talvilinnustoa piristivät tunturipöllöt (4–5 eri yksilöä) ja neljä talvehtivaa tunturikiurua. Merisirrien määrät pysyttelivät alkuvuoden aikana pääasiassa alle 10 yksilön, mutta 20.3. tavattiin poikkeuksellisen iso, 120 yksilön parvi. Jurmon suurin päiväsumma lajista on 17.12. 1997 tavatut 183 yksilöä ja suurin parvi 175 yksilöä 6.12.1997. Lajin esiintymiskuva Jurmossa selviää tarkemmin kuvasta 4.

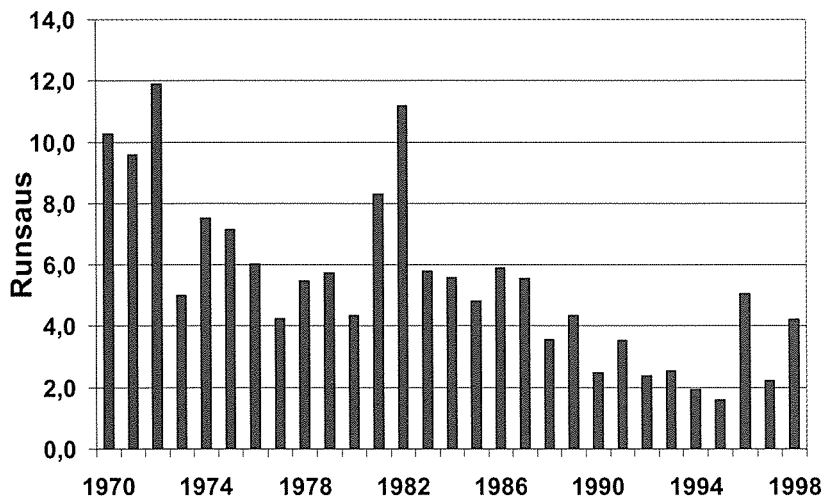
Kevät

Huhtikuun lopun lämpöaalto toi hyönteissyöjät joukolla Jurmoon jo ennen vappua, esimerkiksi leppälinnun huippu (120 yksilöä) oli jo 29.4. Vuoden 2001 projektilajin, peltosirkun määrät ovat laskeneet jyrkästi muutamassa vuosikymmenessä (kuva 5). Keväällä 2000 peltosirkun suurin päiväsumma (12 yks.) havaittiin 10.5. Muita lajikohtaisia parhaita päiväsummia edustavat punarinta 600 (22.4.), liro 180 (8.5.), punakuiri (+sp.) 1022 m (10.5.), suosirri 670 (20.5.), pajulintu 250 (27.5.), pikkulepinkäinen 70 (27.5.) ja punavarvunen 40 (1.6.). Pikkusieppoja nähtiin kevään aikana n. 15 ja mustaleppälintuja 13.

Hanko

Aleksi Lehikoinen

Asemalla kävi koko vuoden aikana yhteensä 98 varsinaista miehittäjää ja lisäksi vierailijaryhmiä totutun runsaasti. Havainnoijatilanne oli parhain koko Hangon lintuaseman (Halias) 22-vuotisen historian aikana. Miehitysvuorokausia kertyi peräti 330. Päähavainnoijana sekä keväällä että syksyllä toimi jo totuttuun tapaan Aatu Vattulainen (146 + 175 vrk) ja syksyn päärengastajaksi saatiin Henri Selin (120 vrk). Pitkään toimineita olivat myös Petro Pynnönen (65 vrk), Seppo Niiranen (46),

Kuva 5. Peltosirkun runsaus (yksilöitä/päivä) Jurmossa kevään päämuuttoaikana (1.5.–4.6.) vuosina 1970–1998. Yksilömäärä on korjattu miehitysaktiiviteetin mukaan. Lähde: Turun Lintutieteellinen Yhdistys r.y.: Jurmon lintuaseman havaintoarkisto 1962–2000.

Fig. 5. The abundance of the Ortolan Bunting (*Emberiza hortulana*) at Jurmo during spring migration in 1970–1998.

Kesä

Kesän oikullisesta säästä huolimatta lintujen pesinnät sujuivat Jurmossa varsin hyvin. Varsinais-Suomen tällä hetkellä ainoa etelänsuosirripopulaatio oli suunnilleen saman suuruinen kuin koko 1990-luvun ajan eli 2–3 paria (7 poikasta rengastettiin). Valkoposkianhikanta kasvaa vuosi vuodelta, nyt tavattiin vähintään 20 pesivää paria. Pikkutiirioja pesi kaksi paria. Erinomainen myyrätalanne houkutteli myös pöllöjä pesimään: sarvipöllö kaksi pesää (molemmissa 4 poikasta) ja suopöllö yksi pesä (8 poikasta). Muita mainittavia pesimälajeja olivat suokukko ja luhtakana. Oman eksoottisuutensa kesälintujen kirjoon antoi elokuun ajan saareissa viihtynyt tunturipöllö.

Syksy

Kahlaajien syysmuuttomäärät jäivät vuonna 2000 melko vaatimattomiksi, mainittakoon kuitenkin 16.7. levähtäneet 75 jänkäsirriäistä ja 19.8. 55 kuovisirriä. Syksyn massalajin, pyrstöiaisen, vaellus ulottui Jurmoonkin, mutta määrät jäivät selvästi alemmaksi kuin mantereen parhailla paikoilla. Ajalla 23.9.–18.11. havaittiin n. 1 600 pyrstöiaista, enemmän on nähty

vain syksyllä 1992. Jurmon toinen havainto viiksitimalista tehtiin 23.10. Joulukuussa tavattiin poikkeuksellisen paljon epätavallisia talvilajeja, joista mainittakoon mustapäähäkerttu, tiltalti ja parhaana päivänä seitsemän lehtokurppaa. Vuoden viimeisten päivien aikana saarelle ilmaantui myös kaksi tunturipöllöä. Rariteettikomitea on toistaiseksi hyväksynyt seuraavat harvinaisuushavainnot vuodelta 2000: punakottarainen (26.5.) ja sepelsieppo (29.5.).

Jos haluat vierailla Jurmon lintuasemalla, tai auttaa uuden aseman viimeistelyssä, niin ota yhteyttä asemanhoitajaan (MN). Asemalle pääsee yhteysaluksella, joka kulkee lähes päivittäin Nauvon Pärnäsistä.

Kirjoittajien osoitteet / Authors' addresses

MN: Elinantie 4 as.2
FIN-20540 Turku
puh. 0400 445 234, (02) 2534 227 (koti)
e-mail: miknor@utu.fi

KR: Sirkkalankatu 35 b 30
FIN-20700 Turku
puh: 040 5850 547, (02) 251 8408 (koti)
e-mail: karainio@utu.fi

Aleksi Lehikoinen (42), Jarmo Ruoho (38), Jaakko Aarniala (28) ja Petteri Lehikoinen (24). Kulttuurirahaston myöntämän apurahan turvin pystyttiin maksamaan päivärahaa yhdelle havainnoijalle ja syksyllä yhdelle rengastajalle.

Tammi-helmikuussa asemalla tehtiin lyhyitä miehitysjaksoja. Yhtenäinen havainnointi kevätkaudella alkoi jo 25.2. kestäen aina 30.6. asti. Syksyllä asema oli miehittettyä heinäkuun ensimmäisestä kestäen leudon alkutalven saattamana aina joului-

kuun viimeiseen päivään asti. Elokuussa asemalle saapunut Henri Selin otti syyskauden päärengastajana tavoitteeksi 10 000 rengastusta, mutta yllätykseksi renkaita kului kuitenkin syksyn aikana kaksinkertaisesti.

Linnustollisesti vuosi oli monipuolinen. Asemalla havaittiin ennätyskelliset 238 lajia, joista kaksi asemalle uusia lajeja: taigarautiainen ja Suomenpinnana vuoriuunilintu. Myös komeita muuttoja havaittiin etenkin syyskaudella ja aseman muuttoennätystä korjailtiin moneen otteeseen.

Syksyn ehdoton huipennus oli pyrstöiaisten massiivinen vaellus, jonka siivittämänä myös syksyn rengastussumma kipusi ennätysellisiin lukuihin 19971 (vanha ennätys 17 131). Parhaimpana päivänä 15.10. rengastettiin 1 810 lintua, mikä lähentelee Suomen ennätystä. Keväällä rengasteettiin kaikkiaan 458 lintua. Runsaimmat rengastuslajit olivat viherpeippo (77 yksilöä), peippo (52) ja hernekerttu (39). Syksyn runsaimmat rengastuslajit olivat pystötiainen (10 975 yksilöä), hippiäinen (1969) ja talitiainen (1835). Syksyn aikana rengastettiin yhteensä 19 971 lintua.

Asema remontoitiin elo- syyskuussa perinpohjaisesti. Kiitokset tästä kuuluvat kymmenpäiselle talkooväelle ja Tringa ry:lle, joka rahoitti talkoot.

Loppuvuodesta ilmestyi *Tringa*-lehdes- sä Haliaksen aineistosta ensimmäinen laaja artikkeli, joka käsitteli 186 lajin muuton ajoittumista ja esiintymistä vuosina 1979–1999 (Lehikoinen & Vähätalo 2000). Tringa ry. tuki hanketta, josta suurkiitokset.

Talvi

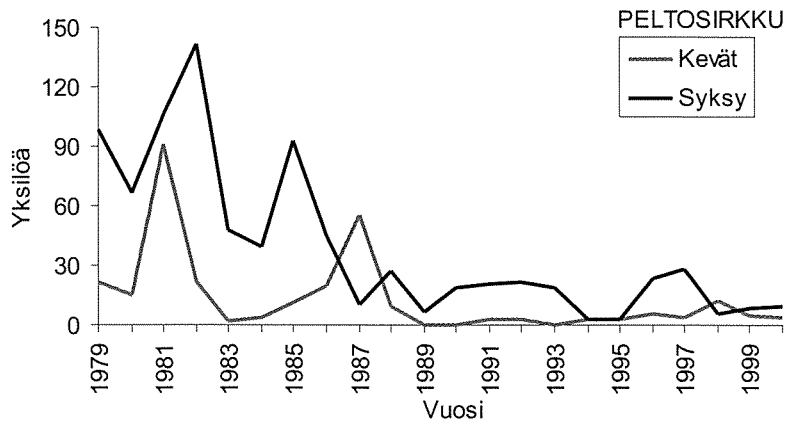
Meri pysytteli leudon talven myötä sulana ja vesilintuja viivytteli alueella poikkeuksellisen runsaasti. Esimerkiksi kuikkalintuja havaittiin yhteensä 45, joista määritettiin kaakkureita 19 ja kuikkia kolme. Allihaahkoja näkyi 8.1. /2, 24.1. /2 ja 30.1. /1, mustalintuja yhteensä 13. Pilkkasiipien paras päiväsumma oli 1.1. 8 m 5 p ja silkkiuiku viivytteli 4.1. asti. Petolintuja havaittiin myös ilahduttavan paljon: hiirihaukka pyöri tammikuussa niemellä, tuulihaukka tavattiin 15.–16.1. ja merikotkia havaittiin liki päivittäin yhdestä viiteen. Aseman historian toinen merisirri havaittiin 29.1. länsipuolen luodoilla. Nuori isolokki nähtiin Hangon kaupungin suunnalla 3.1. ja 25.–27.2. ja vanha pikkukajava muutti niemien ohitse 27.2. Kaksi ruokkia havaittiin 4.1.

Tunturipöllöjen voimakkaan vaelluksen myötä yksinäisiä lintuja nähtiin aina maaliskuulle asti. Yksilömääräksi arvioitiin 2–4 ukulia, joista yksi viihtyi istuskele- massa Tulliniemen autojen katoilla. Pöllöjen kuningas huuhekaja näyttäytyi niemellä 26.2. ja harmaahaikara havaittiin paikallisena 10.1.

Helmikuun lopulla saapuivat jo ensimmäiset muuttolinnut: 27.2. haahka (225 m) ja merimetso (5), 28.2. naakka (4 m) ja 29.2. kottarainen (1 m) ja tukkakoskelo (11 m).

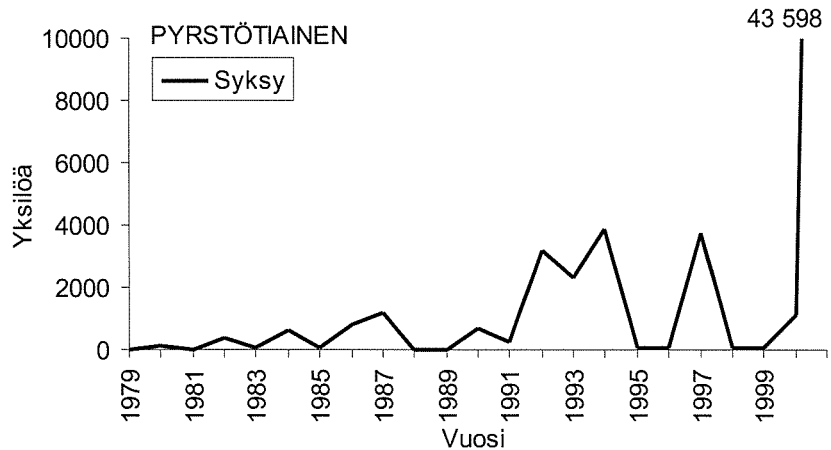
Kevät

Maaliskuun ensimmäisenä saapui ensimmäinen kiuru sekä töyhtöhyöppä ja 2.3. kevätmuuttajien lista kasvoi uuttukyyhkyllä (1 m) ja tavilla (/1 m). Aikaisia saapujia olivat mm. harmaahaikara 6.3. (1 m) ja ristisorsa 8.3. (1 m). Parempia muuttopäiviä oli kuitenkin vasta maaliskuun loppupuolella: 20.3. sinisorsa 133m ja haahka 953m sekä 29.3. merimetso 212m. Maaliskuun pikku-

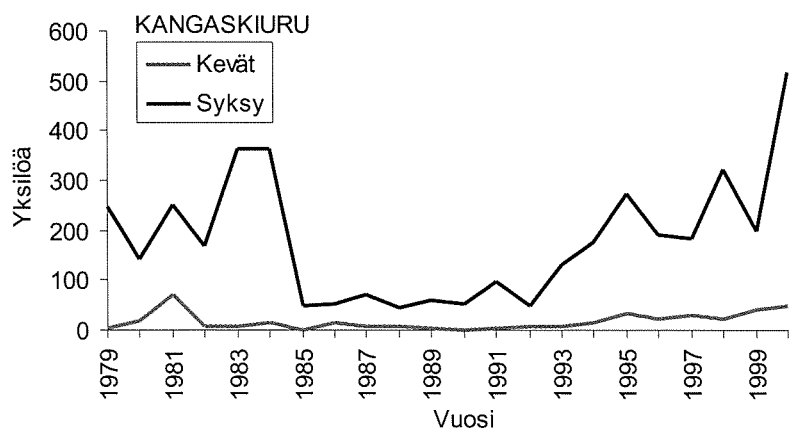
Kuva 6. Peltosirkun kevät- ja syysmuuttosummat Haliaksella vuosina 1979–2000.

Fig. 6. The numbers of the Ortolan Bunting (*Emberiza hortulana*) during autumn migration at Hango Bird Observatory in 1979–2000.

Kuva 7. Pyrstötiaisen syysmuuttosummat Haliaksella vuosina 1979–2000.

Fig. 7. The numbers of the Long-tailed Tit (*Aegithalos caudatus*) during autumn migration at Hango Bird Observatory in 1979–2000.

Kuva 8. Kangaskiurun kevät- ja syysmuuttosummat Haliaksella vuosina 1979–2000.

Fig. 8. The numbers of the Wood Lark (*Lullula arborea*) during spring and autumn migration at Hango Bird Observatory in 1979–2000.

harvinaisuuksia olivat allihaahka 3.3. (/1 m) ja vuorihemppo 20.3. (1 m). Tunturipöllö havaittiin viimeisen kerran 26.3.

Huhtikuun alussa paranneltiin töyhtöhyöppän aseman muuttoennätystä (2.4. 630 m) ja 3.4. nähtiin kolme sarvipöllöä. Seuraavana päivänä nähtiin kevään ainoat lapinsirkut (2 m). Samana päivänä muutti kevään suurin määrä haahkoja (3 915) ja

verkoista saatiin kevään ensimmäinen mustaleppälintu. Mustaleppälintuja havaittiin lisäksi 8.–9.4. (1"/) ja 19.4. (/1). Merimetsoja muutti 6.4. 210 ja 7.4. kuultiin yömuutolla asemalla vain muutaman kerran tavattu luhtakana. Samana yönä kuultiin myös kaksi muuttavaa nokikanaa.

Huhtikuun paremmista päiväsummistä voisi vielä mainita 16.4. 4 427 peippoja ja

410 kottaraista, 25.4. 5 527 peippoja sekä 30.4. 40 jouhisorsaa. Kurkien kevätsumma oli 3 859, joista parhaana päivänä muutti 1 012 pitkäkaulaa. Harvinaisuuksista vastasivat kyhmyhaahka ja arosuohaukka 16.4. Aseman toinen peltopyy havaittiin 21.–22.4., lintu esitti jopa soidinta illan pimeydessä. 21.4. löytyi Gåbin metsiköstä vanhan pikkukajavan raato. Turkinkyhky nähtiin kolmesti 28.4., 12.5. ja 29.5., tunturikiuru kahdesti 7. ja 10.4. ja nokivaris havaittiin 13.4., 18.4. ja 30.5.

Harmaasorsia näkyi kevään aikana ennätyskellisesti (14 m 9 p). Myös nokkavarpusia havaittiin paljon (58m 5p) ja närhet hämmästyttivät ennennäkemättömällä kevätvaelluksellaan (22m 2p, joista 1.6. 9m). Tätä aiemmin laji oli tavattu keväisin vain muutamia kertoja.

Allihaahkoja havaittiin toukokuussa normaalia selvästi runsaammin (78m 22p). Arktika oli melko lattea. Valkoposkivanhan massapäivänä Haliaksella havaittiin yhteensä 4 678 hanhea, joista sepelhanhia 3855 ja valkuposkia 659. Paras kuikkalintumuutto nähtiin jo 15.5. (1 429m). Punakuireja näyttäytyi sen sijaan runsaasti (10.5. 1383 + isoja kahlaajia 1160 ja 11.5. 1263 + isoja kahlaajia 174).

Suomenpinna

ja runsaasti muita harvinaisuuksia

Loppukevään harvinaisuuslista on varsin pitkä. Jääkuikka muutti 5.5. ja 13.5. nähtiin jääkuikkalaji. Sirosuohaukka havaittiin 9. ja 14.5., 2kv koiras punajalkahaukka 19.5., rantakurvi 16.5. ja leveäpyrstökihuja nähtiin 5, joista yksi 2kv. Nuori pikkukajava näyttäytyi 20.5.–1.6., mustatiira 10.5. ja vuoden ainoa turturikyhky 20.5. Asemaniemen yltä löytyi 1.6. ensin ruostepääsky ja puolituntia myöhemmin mehiläissyöjä lensi ohitse kohti lounasta. Aseman toinen rastaskerttunen raskutteli Gåun ruovikossa 7.6.. Aseman toinen etelänkiisla nähtiin 13.6. ja keltaheppo muutti 10.6. Kevätkauden ehdoton loppuhuipennus oli kuitenkin Aatu Vattulaisen 17.6. kauppaan pyöräilymatkalla löytämä laulava vuoriuunilintu (*Phylloscopus bonelli*), joka rengastettiin 20.6., ja jota bongarit pääsivät ihaillemaan aina 25.6. asti tulliaidan takaa.

Kesä

Valkoposkivanhi pesi ensimmäistä kertaa aseman historian aikana alueella. Jo toukokuussa huomattiin pohjoispuolen kaukaisella luodolla parin sadan merimetson päivittäinen kerääntymä. Linnut viipyivät paikalla koko kesän ja luodon tarkistuskäynnillä löytyi yksi tyhjä ns. valepesä (M. Kilpi suull. ilm.). Luhtakerttusia luritteli parhaimmillaan niemellä neljä yksilöä ja laji pesi onnistuneesti aseman takapihalla. Merikotkan runsastuminen näkyy myös Haliaksella ja heinäkuussa laji oli liki päivittäinen. Harvinaisempaa lajistoa edustivat

4.7. ohi lentänyt virtavästäräkkikoiras ja paikallinen viiriäinen, 6.7. taas lauloi vuoden ainoa idänuunilintu. 11.7. aseman ohitti kaksi turkinkyhkyä sekä syyskauden ainoa harmaasorsa. 14.7. aseman kotilahdella pyörähti vanha riuttatiira. Ruokkeja liikkui heinäkuussa runsaasti (mm. 21.7. 60).

Syksy

Kahlaajia niukasti, merimetsoja runsaasti

Korkealla ollut merivesi piti Gåun särkän tiukasti veden alla ja suuria kahlaajamääriä ei havaittu. Parhaita kahlaajamuuttoja olivat 30.7. liro 189m ja 11.8. isokuovi 67m. Myös naurulokit loistivat poissaolollaan. Syyskauden paras päiväsumma oli 14.8. 270 m ja syyssumma 3 359. 11.8. muutti 124 törmäpääskyä ja 110 kalatiiraa (+65 kalatai lapintiiraa). Merimetsojen syyssumma kohosi jälleen uusiin ennätyslukemiin, vaikka yli tuhannen yksilön päiviä ei vuonna 2000 nähtykään (parhaana 12.8. 967 m). Voimakkaasti taantuneista lajeista syksyn ainoa käenpiika havaittiin 14.8. ja selkälökien paras päiväsumma oli 12m 20p. Peltosirkkuja havaittiin koko syksyn aikana vain yhdeksän (kuva 6).

Elokuun lopulla monien lajien muutto oli vilkasta (mm. 24.8. keltavästäräkki 1 736 m ja metsäkivinen 5 771 m). Varpushaukkojen uusi muuttoennätys (915) todettiin 26.8. ja syyssummaksi saatiin 6 592. Elokuun harvinaisuuksia oli suoraan yli asemarakennuksen muuttanut neljän nuoren mustahaikaran parvi.

Syyskuu alkoi komealla kurkimuutolla (5.9. 3 434 m). Kurkien syyssummaksi ynnättiin ennätyskelliset 14 654. Yhdestä kurkiparvesta löytyi 12.9. kaartelemasta myös kattohaikara. Aikainen maakotka havaittiin 3.9. ja kolme päivää myöhemmin asemaniemen ylitti uljas haarahaukka. Hyvä pöllösyksy käynnistyi 14.9., jolloin havaittiin sarvi- ja varpuspöllö sekä kolme helmipöllöä. Isokirvisiä havaittiin kaksi (6.9. 1 m ja 21.–25.9. 1 p). Muuttohaukkoja havaittiin syksyn aikana ilahduttavan runsaasti (10 m 7 p).

Huikeita pikkulintumuuttoja

ja pyrstötaisten massavaellus

Lokakuun alkupuoli oli pikkulintumuuton osalta yhtä hullun myllyä. Loistavat muuttopäivät seurasivat toisiaan ja aseman bunkkerilta laskettiin peippoja, järrejä ja vihervarpusia tosissaan: mm. 3.10. muutti 11 200 peippoja, 12 300 järripeippoja ja 12 900 vihervarpusta sekä 4.10. 12 000 peippoja, 3 200 järriä ja 18 300 vihervarpusta. Yllätyksellisintä oli kuitenkin pyrstötaisten ennennäkemätön vaellus ja syksyn aikana paranneltiin Suomenennätyslukemia moneen otteeseen. Parhaimmat päivät olivat 5.10. (6 205 m), 13.10. (7 860 m 300 p) ja 15.10. (8 680 m 500 p). Yhteensä näitä pitkäpyrstöjä havaittiin 43 598, mikä on kymmenkertainen määrä parhaimpiin aikai-

sempiin vuosiin verrattuna (kuva 7). Yli kymppitonnin kyyhkymuuttoja havaittiin kaksi (2.10. 11 500 m ja 6.10. 15 800 m). Yli kymmenen vuotta vanha kangaskiurun paikan ennätys siirtyi myös historiaan, sillä 6.10. muutti peräti 166 lintua. Lajin syvin aallonpohja on Haliaksen aineiston mukaan ohitettu ja kanta on kasvussa (kuva 8). Syksyn paras hanhipäivä oli 11.10., jolloin muutti 2 800 hanhea, joista valtaosa oli tundrahamia.

Lokakuun loppupuolen näyttävimmistä muutoista vastasivat 16.10. kottarainen (1 289), 20.10. mustavaris (38) ja korppi (30), 25.10. kalalokki (3 100) ja 28.10. urpiainen (4 000). Kuun harvinaisuuksista vastasivat asemalla harvinainen viirupöllö, nuori sepelrastas, kolme hippiäsuunilintua, yksi taigauunilintu, lapintiainen, 2–3 pähkinänakkeliä sekä kaksi tuhkaselkälökiä. Pikkukajavia havaittiin 29.10.–11.11. neljä, joista kaksi vanhaa lintua.

Marraskuussa lintujen muutto ei ollut enää vilkasta. Harvinaisuuksista havaittiin nuori tunturihaukka (3.–4.11.), yhteensä 12 vuorihemppoa, kaksi viiksitimalia (17.11.), tunturipöllö (22.11.), viiriäinen (26.11.), viirupöllö (29.11.) ja huippuna 30.11. löytynyt taigarautiainen. Myöhästeljiöitä havaittiin runsaasti lämpimän loppusyksyn ja alkutalven ansiosta. Muun muassa 6.11. rengastettiin nuori kirjokerttu ja nähtiin paikallinen haarapääsky sekä 12.11. muuttava vanha ristisorsa. Vielä 17.12. vieraili aseman ilmatilassa töyhtöhyppä.

Runsaan pihlajanmarjamäärän ansiosta marjalintuja näkyi runsaasti, mm. 10.12. 4 700 räkättirastasta ja 18.12. 1 927 tilhiä. Muutamia taviokuurniakin näkyi lopputalven massavaellusta enteillen. Loppuvuoden kruunasivat komea laulujoutsenmuutto 25.12. (72 m) ja 26.12. paikallinen uljas nuori tunturihaukka.

Vaelluslinnut

Syksy oli pöllöjen osalta hyvä. Huuhkajia rengastettiin kaksi, varpuspöllöjä 16, lehtopöllöjä kahdeksan, yksi viirupöllö, sarvipöllöjä 96, suopöllöjä yhdeksän ja helmipöllöjä 31. Lisäksi pöllöistä saatiin useita kontrolleja mm. Joroisissa poikasena rengastettu viirupöllö, Kiimingissä syntynyt varpuspöllö ja Juuassa rengastettu sarvipöllö. Huimana "sarvipöllöjen yönä" 26.–27.10. rengastettiin peräti 24 tupsukorvaa.

Tikkojen vaellukset olivat vaatimattomia. Käpytikkoja nähtiin vähän (13 m 16 p), pohjantikka ja harmaapäätikka vain kerran. Palokärjellä (26 m 50 p) ja pikkutikalla (35 m 22 p) oli vähän parempaa menoa. Hippiäisiä (1 969 r) ja puukiiپییöitä (228 r) havaittiin poikkeuksellisen paljon. Tiאיםita talitiaisella oli runsas vaellus (yhteensä 17 097 m, 1 835 r), sinitiaisella keskinkertainen (13 099 m, 1 451 r) ja kuusi- (812 m, 113 r) ja hömötiaisilla (47 m, 84 p, 36 r) heikko. Yli puolet syksyn rengastuksista oli pyrstö-

tiaisia, joiden massiivinen vaellus yllätti kaikki. Lajista saatiin useita pikakontrolla, lähinnä Virossa ja Ruotsista, yksi jopa Valko-Venäjältä asti. Närhet eivät liikehtineet juuri ollenkaan (3 m 2 p) ja pähkinähaikkeillakin vaellus oli hyvin heikkoa (42 m 3 p). Neljästä rengastetusta hakista tuli yllättäen yksi kontrolli Venäjältä Arkangelista! Sen sijaan harakoiden vaellus oli keskinertainen (40 m 5 p). Käpylinnuista liikkivat lähinnä vain isokäpylinnut. Vaellus oli

keskinertainen (21 m 35 p; määrittämättömiä 48 m 9 p). Pikkukäpylintu havaittiin koko vuoden aikana vain kolmesti ja kirjosiipikäpylintuja ei nähty ainuttakaan.

Haliaksen varauksista huolehtii Kari Soilevaara (Itämerenkatu 18 C 63, 00180 Helsinki, puh. 0400 724 5697, e-mail: kari.soilevaara@arwidson.fi). Lintuaineistoista huolehtii kirjoittaja.

Lisätieto

Lehikoinen, A. & Vähätalo, A. 2000: Lintujen muuton ajoittuminen Hangon lintuasemalla vuosina 1979–1999. — *Tringa* 27:150–227.

Kirjoittajan osoite / Author's address

Antti Korpin tie 4 D 22
FIN-00600 Helsinki
puh. 050 372 8730
e-mail: aleksi.lehikoinen@helsinki.fi

Rönnskär

Pekka Ikonen

Rönnskärin lintuasemalla oli vuonna 2000 toimintaa 145 päivänä. Miehitäjäluettelo käsitti kaikkiaan 63 lintuharrastajaa. Vuosi oli juhlava: saaren majakka täytti 200 vuotta. Suuri joukko kirkkonummelaisia pääsi käymään saarella ja myös tutustumaan lintuasemaan elokuun lopulla järjestetyissä juhlissa.

Kevät

Kevätkaudella rengastusta oli 22 ja havainnointia 47 päivänä. Kevään miehitys oli hieman keskimääräistä rikkonaisempaa. Erityisesti toukokuussa toiminta oli tavallista vähäisempää (vain 19 päivää). Pisimmät yhtäjaksoiset miehitysjaksot olivat keväällä 13.4.–1.5., 15.–22.5. ja 25.–30.5.

Keväällä verkoilla pyydystettiin 706 lintua. Pisimmät pyyntijaksot olivat 13.–27.4. ja 25.–30.5. Eniten rengastettiin punarintoja, 303 yksilöä. Harvinaisimmat saalislajit olivat sepelrastas ja nokkavarpuen. Kevään verkkorengastuksesta vastasi pääosin Henri Selin.

Helmikuun lopun havainnointijakson aikana ei kevätmuuttoa vielä ollut. Huhtikuun puolivälin jälkeen havaittiin useita poikkeuksellisen varhaisia saapujia. Käenpiika saapui 16.4., kalatiira 19.4., lapintiira sekä leppälintu 22.4., pajulintu sekä haara-pääsky 23.4. ja kirjosiippo 24.4. Kevään harvinaisuuksista mainitsemisen arvoisia ovat mm. kattohaikara, kyhmyhaahka, kil-

jukotka, pikkukajava, etelänkiisla, turkin-kyyhy ja mustaleppälintu.

Kesä

Alueen pesimälinnustoa kartoitettiin loppukevään ja kesän aikana (kuva 9). Haahkan poikastuotto oli hyvä jo toisena vuotena peräkkäin. Sen sijaan lapintiiran ja kalalokin pesimätulos oli olematon. Myös kyhmyjoutsenen pesimätulos oli viime vuosien tapaan varsin heikko. Niinpä suurin syksyllä havaittu kyhmyjoutsenmäärä oli vain kolmasosa parhaina syksyinä havaitusta määrästä. Uudistulokkaista valkopoiskihanhi levittäytyi voimakkaasti.

Syksy

Syyskaudella havainnointia oli 88 ja rengastusta 30 päivänä. Alkusyksyn toimintajaksot olivat lyhyitä. Lähes katkoton miehitysjakso oli 15.9.–7.11. Syksyn havainnoinnista vastasivat pääosin Samuli Lehikoinen ja Rainer Nordlund.

Syksyn pisin rengastusjakso oli 24.9.–14.10. Syksyllä rengastettiin yhteensä 1932 lintua. Parhaat pyyntipäivät olivat 26.9. (190) ja 5.10. (181 rengastusta). Eniten rengastettiin hippiäisiä (767), punarintoja (254) ja pyrstötiaisia (218). Syksyn rengastustoiminnasta vastasivat lähinnä Antti Below ja Pekka Rusanen.

Syksyn vaelluslinnuista oli pyrstötiainen tietysti runsas, mutta sen vaellus ei saanut "Rönskillä" läheskään niin suuria mit-

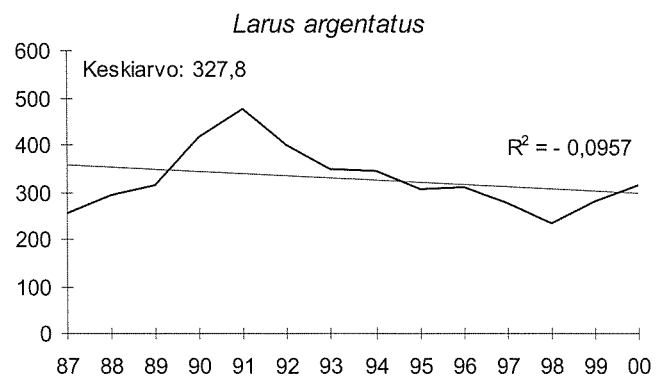
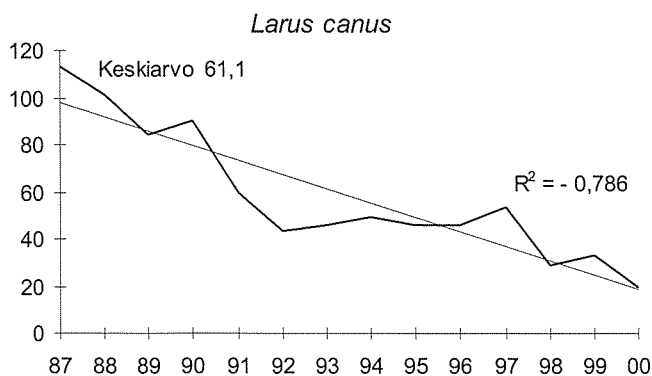
tasuhteita kuin mantereisemmillä niemenkärjillä. Yhteensä syksyllä havaittiin 1 266 paikallista ja 147 muuttavaa pyrstötiasta. Parhaat päiväsummat nousivat niukasti yli sadan. Muista tiaisista ainoastaan talitaisia havaittiin kohtalaisesti. Erikoisin vaelluslintuhavainto oli tunturipöllön löytyminen saaren eteläosasta heinäkuun lopulla.

Peukaloinen jatkoi syksyllä runsasta esiintymistään, lokakuussa laskettiin kahdena päivänä 40 lepäilijää. Harmaahaikaroita nähtiin syksyllä ennätysellisen runsaasti (vielä 14.10. 18 m 1 p). Myöhäisiä olivat myös hernekerttu marraskuun alussa ja kulorastas joulukuussa. Syksyn harvinaisuuslajistoon kuuluivat harmaasorsa, allihaahka, kiljukotka, heinäkurppa, pikkukajava, riutta-/hietatiira, tunturikiuru, sepelrastas, idänuunilintu, hippiäisuunilintu ja taigauunilintu.

Tarkemmat tiedot toiminnasta julkaistaan aseman vuosikertomuksissa. Vuosikertomuksia voi tiedustella asemanhoitajilta. Havaintoja julkaistaan myös *Tringa*-lehden katsauksissa. Asemanhoitajat Pekka Ikonen (puh: 050-5720 430) ja Antti Below (antti.below@metsa.fi, puh: (040) 758 6258) antavat mielellään tietoa varaus-tilanteesta ja kaikesta muusta asemaan liittyvästä.

Kirjoittajan osoite / Authors address

e-mail: pekka.ikonen@aldata.fi

Kuva 9. Kalalokin (*Larus canus*) ja harmaalokin (*L. argentatus*) parimäärät Rönnskärin lintuaseman alueella 1987–2000.
Fig. 9. The numbers of breeding pairs of the Common Gull (*Larus canus*) and the Herring Gull at Rönnskär in 1987–2000.

Kangasala

Teemu Lehtiniemi

Vuonna 1982 perustettu Kangasalan lintuasema (Kangas) sijaitsee Pirkanmaan parhaimman lintujärven, Kirkkojärven, itärannalla. Aseman toiminta on ensimmäisistä vuosista lähtien keskittynyt varpuslintujen rengastamiseen, erityisesti kesä- ja syyskuukausina. Toiminnan tavoitteena on tuottaa materiaalia varpuslintujen pesintöjen onnistumisesta, kannanvaihteista, kotipaikkaukkolaisuudesta, muuttoon valmistautumisesta, sulkasadosta sekä ruokailuympäristön valinnasta muuttokauden aikana.

Asemalla on 17 vakioverkkopaikkaa. Lisäverkkoja ei parhaiten vertailukelpoisena ajanjaksona (1.7.-10.9.) käytetä vakiopyynnin ohessa lainkaan. Syyskuun loppupuolella ja lokakuussa pyynnissä pidetään yleensä 3-5 lisäverkkoa vakioverkkojen lisäksi. Valtaosalta rengastetuista linnuista mitataan siiven pituus ja paino sekä arvioidaan ihonalaisen rasvan määrä.

Vuonna 2000 aktiivisuus oli vastaavatasoista kuten edellisinä vuosina. Pyynti keskittyi heinä-syyskuuhun ja päätoimintamuotona säilyi vakioverkkorengastus. Kahden edellisen vuoden tapaan asema osallistui myös haarapääskyprojektiin ja

yöpyviä haarapääskyjä pyydystettiin Ahu-lijärven yöpymäruovikosta. Rengastuspäiviä kertyi yhteensä 75, joista vakiopyyntipäiviä oli 38, haarapääskypyyntiä 32 sekä talviruokintapyyntiä viisi. Vuoden aikana rengastettiin 3 187 ja kontrolloitiin 806 lintua. Rengastuksista ja kontrolleista valtaosa saatiin vakiopyynnissä. Vakiopyynti jakautui perinteiseen tapaan heinäkuun alun ja syyskuun väliselle ajanjaksolle, haarapääskypyynti vastaavasti heinä-elokuulle.

Runsaimmat rengastuslajit olivat pajulintu (673), haarapääsky (568), ruokokerttunen (352), talitiainen (279), urpiainen (269), sinitiainen (198), viherpeippo (188), lehtokerttu (159), pajusirkku (138), vihervarpunen (105) ja törmäpääsky (103). Rengastuslajisto noudatti pääosin perinteisiä linjoja, eivätkä harvinaisuudet kiusanneet rengastajien arkea. Mainittavimpia vähälukuisia rengastuksia olivat nuori luhtahuitti, kahdeksan pikkuvarpusta ja ruskosuohaukka.

Aiempiin vuosiin verrattuna monien lajien yksilömäärät olivat keskimääräistä vähäisempiä. Aineistosta on mahdollista tarkastella noin kymmenen vakiopyynnissä vuosittain riittävän runsaan lajin esiin-

tymistä. Toimintavuosien keskiarvoon verrattuna (pyyntipäivien ajoittumisen suhteen korjattuna) alle 75 % keskimääräisen vuoden määrästä saatiin punavarpusia, pajulintuja, rytikerttusja ja ruokokerttusja. 75-90 % keskimääräisestä saatiin talitiaisja, hernekerttusja ja pajusirkkuja. Hyvin lähellä keskimääräistä runsautta olivat sinitiainen ja lehtokerttu. Keskimääräistä runsaampia olivat ainoastaan pensaskerttu ja punarinta.

Aseman tulevaisuudennäkymät ovat hieman ongelmalliset. Tällä hetkellä aktiivisimmista vakiopyyntirengastajista kukaan ei asu alle 150 kilometrin päässä asemalta. Tämä saattaa aiheuttaa lähivuosina pyyntipäivien määrän vähenemistä. Toisaalta nuorison uudesta tulemisesta ja tätä kautta sukupolvenvaihdoksesta on havaittavissa merkkejä. Asemavastaavana toimii kirjoittaja.

Kirjoittajan osoite/ Authors address

Hakolahdentie 5 A 2
FIN-00200 Helsinki
e-mail: teemu.lehtiniemi@birdlife.fi
puh (09) 692 3390, 0400 749 786

Höytiäinen

Ari Latja

Höytiäisen kanavan lintuaseman toiminta oli vuonna 2000 heikkoa. Kevään miehitys oli vielä varsin hyvä, mutta syksyllä vakioverkot olivat käytössä vain kerran! Rengastusten kokonaismäärä olikin vain 666 ja lajejakin kertyi ainoastaan 48. Rengastajina toimivat Juha Miettinen (340 rengastusta), Ari Latja (170) ja Markku Huttunen (156).

Alkukevästä rengastettiin lintuja ruokintapaikoilta. Suurin osa näistä oli jo muuttolintuja, kuten rastaita, punarintoja, leppälintuja ja tiltaltti. Kevään vakiopyynti alkoi 2.5. jatkuen tiiviinä 11.6. asti. Rengastusmäärät olivat vaatimattomia ja yhteismäärässä jäätin 319 lintuun. Runsaimmat lajit olivat pajulintu (92), ruokokerttunen (42), pajusirkku (30) ja lehtokerttu (23). Pikkuharvinaisuuksia olivat kultarinta, satakieli, pensassirkkalintu, rytikerttunen ja pikkusieppo.

Kesällä rengastettiin jonkin verran pesä- ja maastopoikasia, lähinnä tiaisia ja rastaita. Muita maininnan arvoisia rengastuksia ovat kaksi ruskosuohaukan poikasta, pikkutikkapokue emoineen, telkkä-

naaras ja taivaanvuohen maastopoikanen. Rengastuksia kertyi kaikkiaan 161.

Syksyllä varsinaista vakioverkkopyyntiä oli siis vain yhtenä päivänä: 15.10. rengastettiin 60 lintua, joista 43 pyrstötiaisia ja loput muita tiaisia. Pyrstötiaisillahan oli kenties kaikkien aikojen vaellussyksy ja jatkuvalla pyynnillä olisi varmasti päästy ennätyslukuuihin. Markku Huttunen Joensuun yliopistolta on jo usean vuoden ajan tehnyt asemalla tutkimusta rastaiden pesäpaikkaukkolaisuudesta ja suunnistautumisesta syysmuuttolla. Tutkimukseen liittyen pyydettiin sentään 60 rastasta, lähinnä punakylkiä (42) ja räkättejä (16). Rastaspyynnin ohessa saatiin 12.10. saaliiksi myös helmipöllö.

Varsinaiset aseman rutiinit keskittyvät rengastukseen, mutta koska Suisto on Pohjois-Karjalan suosituin retkikohde, kertyy muitakin havaintoja runsaasti. Alkukevään parhaita paloja olivat lapinpöllö maalisuussa sekä harmaahaikara, harmaasorsa ja kiljukotka huhtikuussa. Toukokuussa tavattiin lampiviklo ja pikkutiira sekä ilmeinen tarhakarkulainen, amerikkalainen punatavi. Kesäkuun lopussa lauloi vii-

rusirkkalintu rantapensaikossa yhden yön ja heinäkuussa Pyhäselällä Suiston edustalla pyörähti kesälinnuksi harvinainen alilihaahka. Syyskuussa Suistossa oleskeli muutaman päivän ajan nuori sitruunavästäräkki ja lokakuussa muutti tarkemmin määrittämättä jäänyt iso kirvinen. Lämpimän syksyn ansiosta tavattiin viivytelijoitä runsaasti, esimerkiksi vielä joulukuun alussa tiltalti ja västäräkki. Kanavan sulassa oli marraskuun lopussa pikku-uikku ja samassa paikassa sinnittelivät silkkiuikku sekä lapa- ja tukkasotka yli joulukuun puolenvälin. (Kaikki havainnot eivät ole vielä RK:n/ARK:n hyväksymiä).

Aseman yhteyshenkilöt ovat asemanhoitaja Juha Miettinen (puh. (013) 871 333) ja Ari Latja (050 5758 425).

Kirjoittajan osoite/ Author's address

Jyväkuja 1 A 1
FIN-80140 Joensuu